

København, den 9. oktober 1952.

Underbilag h.

Til forfatningskommissionen.

Da det af statsministerens tale ved rigsdagens åbning den 7. d. m. fremgår, at forfatningskommissionen agter at afslutte sit arbejde snarligt, henvender vi undertegnede repræsentanter for store dele af dansk erhvervsliv os herved til kommissionen med henstilling om, at man under det fortsatte arbejde med udarbejdelsen af et grundlovsforslag vil have opmærksomheden henledt på nedennævnte synspunkter, som ligger vore organisationer på sinde.

Såfremt resultatet af kommissionens overvejelser måtte blive, at man foreslår den nuværende tokammerforfatning afløst af en forfatningsform, hvorunder rigsdagen kun består af eet ting, betragter vi det i hvert fald som en nødvendighed, at der samtidig gennemføres foranstaltninger, der yder borgerne garantier imod en ensidig lovgivning.

I denne forbindelse har vi med tilfredshed erfaret, at der i kommissionen er en overvejende stemning for en i forhold til den nuværende grundlov videregående adgang til folkeafstemning om lovgivningsspørgsmål. Vi skal dog ikke undlade at bemærke, at den beskyttelse, denne ændring tilsigter, kan blive illusorisk, såfremt der gennemføres bestemmelser om, at en meget betydelig del af de stemmeberettigede vælgere skal stemme imod et af rigsdagen vedtaget lovforslag, for at dette kan forkastes.

Det er i de senere år blevet almindelig praksis, at rigsdagen gennemfører betydelige ikke-lovhjemlede bevillinger som tekstanmærkning på finansloven, der ifølge grundlovens § 47 kun bør være et „overslag over statens indtægter og udgifter“. Denne fremgangsmåde er i flere henseender uheldig og bliver det i særdeleshed, når finansloven — modsat almindelige udgiftslove — er unddraget folkeafstemningskontrol. Vi skal derfor henstille, at man ved forfatningsrevisionen drager omsorg for, at alle bevillinger af et større omfang hjemles ved særlige love.

Adgangen til folkeafstemning vil imidlertid ikke yde borgerne beskyttelse imod de farer, der kan fremkomme under for pludseligt opståede stærke folkestemninger. Ud over den betryggelse, der kan ligge i folkeafstemninger, finder man det derfor — hvis eetkammersystemet gennemføres — påkrævet at udvide den nuværende bestemmelse i grundlovens § 80, stk. 2, hvorefter $\frac{1}{3}$ af folketingets medlemmer kan fordre en lovs stadfæstelse udsat, indtil nyvalg har fundet sted, således at bestemmelsen bl. a. også omfatter lovforslag, der medfører væsentlige indskrænkninger i ejendomsrettens omfang og beføjelser og i erhvervsfriheden.

Vi har bemærket, at det påtænkes at indføre i den danske forfatning en justitsombudsmand, som på rigsdagens vegne kan føre tilsyn med forvaltningens udøvelse af dens beføjelser, og hvortil borgerne kan henvende sig med klager over administrative afgørelser. Men det er imidlertid af væsentlig betydning for os at fremhæve, at borgernes beskyttelse såvel over for forvaltningen som lovgivningsmagten i den demokratiske stat først og fremmest beror på de beføjelser, der er tillagt de uafhængige domstole. Siden grundlovsrevisionen i 1915 har lovgivningsmagten i stigende grad vist tendens til at udelukke domstolene fra at udøve kontrol med administrative afgørelser. Denne fremgangsmåde er i særdeles-